

SÖZLÜK

A ahbâr: Bir şey hakkında aktarılan rivayetler, bilgiler.
ahit: Söz verme, yemin.
Ahzâb: Gruplar. Çok sayıda grubun dâhil olduğu Hendek Savaşı'na verilen diğer isim.
Akabe biatları: Akabe denilen yerde 621-622 yıllarında Medineli Müslüman bir grupla Hz. Peygamber arasında yapılan iki anlaşma.
Âkıb: Kendisinden sonra hiçbir peygamberin gelmeyeceği anlamında Hz. Peygamber'in isimlerinden biri.
akika: Yeni doğan çocuk nedeniyle Allah'a(c.c.) şükür olarak doğumunun yedinci gününde kesilen kurban.
Adnânî: Hz. İbrahim'in oğlu İsmail(a.s.) soyundan geldiği kabul edilen Arap kolu.
Amâlika: En eski Arap kabilesi kabul edilen, yarı efsanevi göçebe Sâmî topluluk.
ambargo: **1.** Bir kişinin başka kişilerle ilişkilerini engelleme. **2.** Bir ülkenin dış dünyayla ilişkilerini engelleme
Ârâmî: Yarı göçebe Batı Sâmî kavimlerinden biri.
asabiyet: Aynı soydan gelenlerin veya bir başka sebeple aralarında yakınlık bulunanların muhaliflere karşı birlikte hareket etmelerini sağlayan dayanışma duygusu.
Ashâb-ı suffe: Hz. Peygamber'in Medine'deki mescidinin bitişiğinde bulunan ve adına 'suffe' denilen üstü kapalı özel bir yerde Kur'an-ı Kerim ve din öğrenimi gören sahabiler.
aşere-i mübeşşere: Hz. Peygamber tarafından cennetlik oldukları müjdelenen on sahabe.
azamet: Ululuk, büyüklük.

B bayındır: Gelişip güzelleşmesi ve hayat şartlarının uygun duruma getirilmesi için üzerinde çalışılmış olan bakımlı, imar edilmiş, mamur yer.
bedevi: Çöl ve vahalarda develeriyle birlikte konar göçer olarak yaşayan Araplara verilen ad.
Beledü'l-emin: Güvenilen, korunan belde, memleket, yer, bölge, şehir. Mekke.
bertaraf etmek: Ortadan kaldırmak, gidermek.
Beytü'l-mal: Hz. Peygamber'in Medine Dönemi'nden itibaren devlet gelirlerini muhafaza etmek ve yeri geldiğinde de hak sahiplerine vermek için oluşturulan devlet hazinesi.
biat: Birinin hâkimiyetini kabul etme ve emirlerine bağlılığını bildirme.
boykot: Bir topluluk veya bir ülkeyle her türlü ilişkiyi kesme.
Brahmanizm: Hindistan'ın sosyal ve siyasal yapısını şekillendiren, kutsal kitap olarak "Vedalar"ı kabul eden en eski Hint dini.
Budizm: Tahminen MÖ 483-563 yılları arasında yaşamış olan Buda tarafından kurulan din ve felsefe sistemi.

C cahiliye: Hz. Muhammed'in(s.a.v.) peygamberliğinden önce, insanların yaşadıkları ve özünde putlara tapma, soy-sopla övünme, hukuksuzluk, kibir ve zayıfları ezme gibi olumsuzlukları barındıran sosyal ve kültürel ortam.
cariye: Kadın köle.
Cebrail: "Allah'ın kulu, Allah eri" anlamına gelen ve Allah tarafından peygamberlere vahiy iletmekle görevlendirilmiş melek.
Ceyşü'l-usre: Tebük Seferi için hazırlanan orduya şartların zorluğundan dolayı verilen isim. Zorluk ordusu.
cihat: **1.** İyiliğin yerleşmesi ve kötülüğün ortadan kalkması için maddi ve manevi tüm imkânlarını kullanarak Allah(c.c.) yolunda mücadele etme. **2.** Düşmanlara karşı ülkeyi savunmak amacıyla silahlı mücadele verme.
cizye: Geçmişte Müslüman devletlerde gayrimüslimlerin canlarını, mallarını, namuslarını korumak ve inançlarını özgür bir şekilde yaşamaları için devletin sağlamış olduğu imkânlara karşılık çalışabilir durumda olan erkeklerinden almış olduğu vergi.
Cürhümîler: Kahtânîlere mensup eski bir Arap kabilesi.

D Dârülerkam: Mekke Dönemi'nde Hz. Peygamber'in Müslümanlara İslam'ı anlattığı, gelen vahyi tebliğ ettiği, topluca ibadet veya çeşitli görüşmelerin yapıldığı ve İslami eğitimin verildiği Erkam b. Ebi'l-Erkam'ın evi.
Dârünnedve: Müslümanlıktan önce Hz. Peygamber'in dedelerinden Kusay b. Kilab tarafından kurulan, Mekke'de Kureyş kabilesinin ileri gelenlerinin toplanıp siyasi, hukuki ve idari konuları görüştükleri ayrıca nikâh vb. törenler için de kullandıkları yer.

davet: bk. tebliğ
diyet: İslam hukukunda öldürme ve yaralamalarda suçlunun veya velisinin mağdurun kendisine veya yakınlarına ödemek zorunda olduğu bedel, kan parası.

E

Ebu'l-Kâsım: "Kâsım'ın babası" anlamında Hz. Peygamber'in künyesi.
ehl-i kitap: Yahudiler ve Hristiyanlar.
el-Emin: Mekkeliler tarafından Hz. Muhammed'e(s.a.v.) İslam'dan önce verilen ve peygamber olduktan sonra da kullanılan sıfat, Hz. Muhammed'in(s.a.v.) adlarından biri.
emanet: **1.** Korumak için güvenilen birine veya bir yere bırakılan eşya. **2.** "Eminlik, güvenilirlik" anlamında peygamberlerin en önemli niteliklerinden biri.
Ensâbü'l-Arab: Arap literatüründe kabilelerin soyunu inceleyen ilim dalı için kullanılan bir terim.
ensar: Hicret sırasında Hz. Peygamber'e ve Mekke'den Medine'ye göç eden diğer Müslümanlara kucak açıp onları misafir eden; beslenme, barınma ihtiyaçlarını gideren ve farklı bir ortamda yeni bir yaşamın kurulabilmesinde onlara yardımcı olan ve sahip oldukları her şeyi onlarla paylaşan Medineli Müslümanlar.
Evs: Medine'de ensarı teşkil eden Kahtânî asıllı iki Arap kabilesinden biri.
Eyyâmü'l-Arab: Cahiliye Devri'nde ve İslamiyetin ilk zamanlarında Arap kabileleri arasında cereyan eden savaşlar için kullanılan bir tabir.

F

fetanet: Üstün zekâ ve kavrayış gücüne sahip olma anlamında peygamberlerin sıfatlarından biri.
fetretü'l-vahy: İlk vahiy olan Alak suresinin ilk beş ayetinden sonra Müddessir suresinin gelmesine kadar Hz. Peygamber'e vahyin inmediği dönem.
Ficar savaşları: İslam'dan önce bazı Arap kabileleri arasında savaş yapılması yasak kabul edilen ve haram aylar olarak bilinen Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Recep aylarında yapılan savaşlar.
fitne: Bozgunculuk, karışıklık, kargaşa, geçimsizlik, genel güvenliği bozma.
fütuhat: Zaferler, fetihler.

G

ganimet: Savaş sırasında Müslüman olmayan düşman ordusundaki askerlerden alınan her türlü mal ve esirler.
gazve: Hz. Peygamber'in bizzat kendisinin sevk ve idare ettiği savaşlar.
Gazvetü'l-usre: Zorluklarından dolayı Tebük Seferi'ne verilen isim. Zorluk Gazvesi.

H

Hacerülesved: Tavafın başlangıç yerini göstermek üzere Kâbe'nin güneydoğu köşesinde bulunan, yerden 1,5 m yüksekliğinde, oval biçiminde, hafif kırmızı ve sarı damarcıkları bulunan 30 cm çapında parlak siyah bir taş.
Hacûn: Cennetü'l-muallâ da denen Mekke'nin en eski mezarlığı.
hadari: Şehirlerde yerleşik hayat yaşayan Araplara verilen isim.
hâmi: Koruyucu.
hanif: Hz. İbrahim'in tebliğ ettiği tevhit inancını koruyan, Hz. Muhammed'in(s.a.v) peygamber olarak gönderilmesinden önce şirkten uzak duran kimse.
harem: **1.** Korunan yer, korunan şey, yasak bölge. **2.** Mekke ve Medine'nin sınırları, Hz. Peygamber tarafından belirlenen çevresi.
hasım: Düşman.
haslet: İnsanın yaradılışından gelen özellik, huy.
Hâşimoğulları: Hz. Peygamber'in de bağlı olduğu Kureyş kabilesinin bir kolu.
Hâşir: Kıyamet gününde insanların onun ardından giderek haşrolacağı anlamında Hz. Peygamber'in isimlerinden biri.
Hâtemü'l-enbiyâ: "Peygamberlerin sonuncusu, kendisinden sonra kesinlikle peygamber gelmeyecek olan" anlamında Hz. Muhammed'in(s.a.v.) sıfatı.
Hazrec: Medine'de ensarın mensup olduğu Kahtânî asıllı meşhur iki Arap kabilesinden biri.
hezimet: Yenilgi.
hısım: Evlilik yoluyla birbirine bağlı olan kimseler.
Hicr: Kâbe ile kuzey tarafındaki yarım daire şeklinde ve bir buçuk metre yüksekliğindeki duvarın arasında kalan yer, Hatim.
hicret: **1.** İnkârcıların maddi ve manevi işkenceleri karşısında can, mal, akıl, namus ve din emniyetlerini yitiren Müslümanların insanca bir hayat sürmek ve inançlarının gereğini yerine getirebilmek için yapmış oldukları göç. **2.** Hz. Peygamber'in ve sahabelerinin İslam'ı gereği gibi yaşamak, diğer insanlara Allah'ın emirlerini duyurmak ve müşriklerin işkencelerinden kurtulmak amacıyla Mekke'den Medine'ye MS 622 tarihinde

yapmış oldukları göç.
hidayet: Müslüman olmayan bir kimsenin İslam dinine girmesi, Müslüman olması.
Hilfü'l-fudûl: MS 580'li yıllarda Arap kabileleri arasında süregelen savaşlar sonucunda ortaya çıkan anarşi ortamında can ve mal güvenliğinin sağlanması, zayıf ve güçsüzlerin korunması, zulmün önlenmesi gibi amaçlarla toplumda sözü geçen, saygın ve iyi niyetli kişilerin önderliğinde kurulan ve Hz. Peygamber'in de üye olduğu barış cemiyeti.
hilm: 1. Yumuşak huylu, kibar, efendi, ağırbaşlı ve akıllı olma, uygarca davranma. **2.** Akıllı ve kültürlü olmakla kazanılan kişisel davranışlarda hoşgörülü, bağışlayıcı ve medeni olma.
hilye: Hz. Peygamber'in bedensel ve ahlaki özelliklerini ayrıntılarıyla anlatan edebî eser.
himaye: Koruma, gözetme, esirgeme, koruyuculuk, gözetim.
Hinduizm: Hintlilerin inanç, düşünüş, his ve hayat tarzı olan Hindistan'ın geleneksel dini.
hitabet: Bir topluluğa bir maksadı anlatmak, bir fikri açıklamak, öğüt vermek, bir görüşü benimsetmek, bir eyleme teşvik etmek gibi amaçlarla yapılan güçlü ve etkileyici konuşma veya güzel konuşma sanatı, retorik.
Hüzün yılı: Mekke Dönemi'nin en sıkıntılı anında Hz. Peygamber'in eşi Hz. Hatice ile amcası Ebu Talip'in vefat ettikleri yıl (MS 620).

İ

İbrânî: Sâmî ırkından olan Yahudi, İsrailoğulları milletine mensup kimse.
ifa etmek: Bir şeyi tam ve mükemmel bir biçimde yapma, yerine getirme, ödeme, eda etme.
ihtilaf: Bir konudaki farklı görüş ve düşünüş, fikir ayrılığı.
ihtiva etmek: İçine alma, içinde bulundurma, içerme.
iltica etmek: Sığınmak.
inziva: Köşeye çekilme, halktan uzaklaşıp ayrı yaşama, insanlarla beraber olmaktan kaçınma.
ismet: Allah'ın(c.c.), peygamberlerini gizli ve açık her türlü günahtan; şirkten, küfürden, münafıklıktan ve zulüm yapmaktan koruması.
isra: Hz. Peygamber'in, hicretten yaklaşık bir buçuk sene evvel Miraç gecesinde Kâbe'den Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya Allah'ın(c.c.) izniyle götürülmesi
istihbarat: Bilgi toplama, haber alma.
istişare: Görüş alışverişinde bulunma, fikir alma, danışma.
iştiyak: Güçlü istek, arzu.
itikaf: İbadete açık olan bir mescitte, kişinin Allah'ın(c.c.) rızasını kazanmak için ramazanın son on gününde ibadet niyetiyle kalması.
izale etmek: Yok etmek, gidermek.
izzet: Kişinin insani değerlerle bezenerek geçici dünya menfaatleri karşısında şahsiyetli ve onurlu davranması, Müslüman olmayanlara karşı vakarlı olması.

K

kadim: Eski.
kâhin: Evrendeki sırları, herkesin bilemeyeceği bazı gizli şeyleri bildiğini söyleyen ve gelecekten haberler verdiğini iddia eden; kehanette bulunan kişi.
Kahtânî: Nesebi, Sâm'ın soyundan geldiği kabul edilen Kahtan'a dayanan güney Araplarının genel adı.
kayser: Arapların Roma ve Bizans imparatorları için kullandıkları unvan.
kisra: Arapların Sâsânî hükümdarları için kullandıkları unvan.
kurra: Kur'an-ı Kerim'i ezberleyip okuma konusunda uzmanlaşan, ibadet niyetiyle de Kur'an-ı Kerim'i çokça okuyup namaz kılan ve okuduklarını da başkalarına öğreten kimseler.
kuşluk vakti: Güneşin doğuşundan kırk beş, elli dakika sonra başlayıp tepe noktasına gelmesine kadarki süre.

L

literatür: Kaynak.

M

mabut: Kendisine ibadet edilen, tapınılan varlık, İlah, Rab.
maharet: Beceri.
Mâhî: Küfrün onun eliyle yok edileceği anlamında Hz. Peygamber'in isimlerinden biri.
manastır: Rahiplerin dünya ile ilişkilerini keserek içerisinde yaşadıkları ve Hristiyanlara dinî eğitim verdikleri yer.
mazhar olmak: İyi bir şeye ermek, ulaşmak.
Mecusîlik: Ateşe tapanların bağlı bulundukları din.
Medine Sözleşmesi: Hz. Peygamber'in hicretten sonra Medine'deki değişik inanç mensuplarıyla ve etnik gruplarla yaptığı vatandaşlık anlaşması.

Medinetü'l-münevvere: "Nurlanmış şehir" anlamında Hz. Peygamber'in gelişiyle Yesrib şehrine verilen isimlerden biri.
Medinetü'n-Nebi: "Peygamberin şehri" anlamında Hz. Peygamber'in gelişiyle Yesrib şehrine verilen isimlerden biri.
meğâzî: Hz. Muhammed'in(s.a.v.) hayatını konu edinen siyer ilminin bir kolu olarak Hz. Peygamber'in savaşları ile ilgili bilgileri içeren kitaplar.
menasik: Hac sırasında yapılan Kâbe'yi tavaf, Arafat'ta vakfe, Safa ile Merve arasında say, ihram giyme gibi hacca ait işlerin hepsi.
menba: Bir şeyin ilk olarak ortaya çıktığı yer. Kaynak.
Mescid-i Dırar: Hicretin dokuzuncu yılında Tebük Seferi öncesi münafıklar tarafından Müslümanları gözetim altında tutmak, onlara tuzak kurmak için Kuba Mescidi'nin tam karşısında yapılan bir mescit.
Mescid-i Kıbleteyn: Kıblenin değişmesiyle Peygamberimizin(s.a.v.) Kudüs'e doğru başladığı namazı Kâbe'ye doğru tamamladığı Selemeoğulları mescidine verilen isim. İki kıbleli mescit.
mevali: Esirler ile hürler arasında kabul edilen azat edilmiş köle ve cariyeler.
mevzi: Bir askerî birliğin yeri veya bu birlik tarafından ele geçirilen bölge.
mikat: Hac ve umre yolculuğuna çıkanların Mekke çevresinde ihrama girmek zorunda oldukları sınırlar, yerler.
miraç: Hz. Peygamber'in, Recep ayının 27. gecesinde, Mekke'den Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya götürülmesi ve oradan göğe yükseltilerek Allah'ın(c.c.) ayet ve olağanüstü nimetlerinin gösterilmesi.
muâhât: Hicretten sonra Hz. Peygamber'in, Mekke'den hicret eden muhacirlerle Medineli ensardan olan Müslümanlar arasında yapmış olduğu kardeşlik antlaşması.
muallakat: Cahiliye Dönemi'nde yedi veya on şaire ait seçkin kaside koleksiyonuna verilen ad.
muhacir: 1. Göç eden, hicret eden, yerleşmek üzere yurdundan başka bir yere giden kimse. **2.** İslam dinini Kur'an-ı Kerim'in emrettiği gibi yaşamak, Kureyş kabilesinin her türlü baskısından kurtulmak ve din, can, namus, akıl ve soy emniyetini sağlayıp her türlü tehlikeden korunmak amacıyla Mekke'den Medine'ye göç eden Hz. Muhammed ve arkadaşları.
muhalefet: Bir tutuma, görüşe, davranışa karşı olma durumu, aykırılık.
muhasara: Kuşatma.
muhayyer bırakmak: Seçmeli bırakmak, seçmeye izin vermek.
muhteva: İçerik.
mukavemet: Dayanma, karşı durma, karşı koyma, direnç.
mutabakat: Uzlaşma.
mutedil: Ilımlı.
mutmain: İnanmış, gönlü kanmış, emin olan.
muvaffak olmak: Başarmak.
mübareze: Düşman olan taraflardan birer kişinin çıkarak çarpışması.
mübelliğ: Tebliğ eden. Bildiren.
müellif: Yazar.
müeyyide: Yaptırım.
mümtaz: Seçkin.
münadi: Duyurulmak istenilen şeyleri yüksek sesle haber veren kimse.
münazara: Tartışma.
münzevi: Topluluktan kaçan, yalnız başına kalmayı seven.
müsamaha: Bir kimsenin hatasını yüzüne vurup mahcup etmeksizin hoş görme, anlayış göstererek bağışlama veya hatasını düzeltmesi için imkân hazırlama.
müstahkem: Sağlamlaştırılmış.
müteessir olmak: Üzülmek. Etkilenmek.

N

nesep: Soy, baba tarafından soy, nesil, silsile, akrabalık.
nifak: 1. Çok yüzlü olma, içi dışı ayrı olma, ikiyüzlülük. **2.** Bir kimsenin İslam'ı gerçekten kabul etmediği hâlde Müslüman gibi görünmesi.
nübüvvet: Allah'ın(c.c.) gönderdiği vahiyleri, emir ve yasakları alıp insanlara dinin gerçeklerini duyurma; söz, tutum ve davranışlarıyla açıklama makamı olan peygamberlik.
nüfuzlu: Sözü geçer, istediğini yaptıran.

R

râvi: Hadis nakleden kimse
Ravza-i mutahhara: Hz. Peygamber'in Medine'deki mescidinde, kabri ile minberi arasındaki "tertemiz gül bahçesi." anlamına gelen bölüm.

Rıdvan Biatı: Hicretin altıncı yılında ashabın Hudeybiye’de Hz. Peygamber’le yaptıkları biat.
riayet etmek: Uymak.
ric’at: Geri çekilme.
risalet: bk. nübüvvet
rububiyet: Allah’ın(c.c.), yaratmış olduğu tüm varlıkların hayatlarını devam ettirmeleri için kurallar koyması, evreni sevk ve idare etmesi, insanların dünyada ve ahirette mutlu olmaları için vahiy ve kitap göndermesi, yarattığı varlıklarla tek tek ilgilenmesi.

S

Sabiîlik: Güney Mezopotamya’da yaşayan ve ışık-karanlık düalizmine dayalı inançlarıyla tanınan topluluğun bağlı olduğu din.
sahabi: Hz. Peygamber zamanında yaşamış, Müslüman olarak Peygamber’i(s.a.v.) çok kısa bir süre olsa da görmüş, onun sohbetinde bulunmuş ve yine Müslüman olarak ölmüş kimse.
Sâmî: Hz. Nuh’un büyük oğlu Sâm’a nispet edilen kavimler.
sancak: Çoğunlukla askerî birliklere verilen yazı işlemeli, kenarları saçaklı ve gönderli bayrak.
sebat etmek: Sözünden veya kararlarından dönmeme, bir işi sonuna değin sürdürme.
semavi din: Allah(c.c.) tarafından gönderilen, vahye dayanan, Allah’tan(c.c.) geldiği şekliyle korunan ve insanlara, yalnızca Allah’a(c.c.) imanı ve ibadet etmeyi emreden din.
senetü’l-vüfûd: Hz. Peygamber’le görüşmek için Medine’ye gelen heyetlerin çokluğundan dolayı hicretin dokuzuncu yılına verilen isim.
serdetmek: İleri sürmek.
seriyye: Hz. Muhammed’in(s.a.v.) kendisinin katılmayıp askerî sancağı arkadaşlarından birine vererek onun komutası altında gerçekleştirdiği askerî ve siyasi manevralar, çarpışmalar.
sıdk: 1. Doğruluk, doğru sözlülük, samimi davranış, içtenlik. **2.** Allah’tan(c.c.) almış oldukları emirleri insanlara olduğu gibi bildiren ve hayatlarının hiçbir anında hiçbir şekilde yalan söylemeyen ve dosdoğru davranan” anlamında peygamberlerin sıfatlarından biri.
sidâne: Kâbe’nin bakımı, kapısının ve anahtarlarının muhafazası görevi.
sikâye: Kâbe’ye gelen hacılara ve ziyaretçilere su ve zemzem dağıtma görevi.
sîret: Hâl, tutum, davranış, âdet, bir kimsenin ahlakı ve hayat hikâyesi.
siyer: Hz. Muhammed’in(s.a.v.) hayatını, onun yaşayış biçimini, niteliklerini, ahlakını, savaşlarını anlatan ve İslam tarihi içinde yer alan özel bir ilim dalı.
suffe: Mescid-i Nebi’nin bitişiğinde yoksul sahabilerin barınması için yapılan ve giderek bir eğitim kurumu hâline gelen yer.
suhulet: Kolaylık. Yumuşaklık, naziklik.
suikast: Bir devlet büyüğünü veya önemli bir kişiyi plan kurarak öldürme.
suistimal: Görev, yetki vb.ni kötüye kullanma.
süvari: Atlı asker.

Ş

Şamanizm: Ruhlarla insanlar arasında aracılık yaptığı ve hastaları iyileştirme gücüne sahip olduğuna inanılan Şamanlar çevresinde oluşan inanç sistemi.
şemâil: Hz. Muhammed’in(s.a.v.) ahlak ve alışkanlıklarını konu edinen eserler.
şerh: 1. İlk bakışta ne demek istediği açıkça anlaşılamayan metinlere yorumlar getirmek suretiyle açıklama yapma. **2.** Bir şeyi açıklamak ve yorumlamak amacıyla yazılan kitap.
şirk: Allah’a(c.c.) inanmakla birlikte başka varlıkları da tanrı kabul etme.

T

taassup: Herhangi fikri, siyasi veya sosyal olayın çözümü ve açıklamasıyla ilgili bir düşünceyi tek doğru kabul edip karşı görüşte olan insanların düşüncelerine değer vermeme; anlayıp dinlemeden inkâr etme, kendi görüşlerini başkalarına kabul ettirmek için baskı yapma.
Tabakât: İslâm telif geleneğinde sahasında tanınmış şahsiyetlerin biyografilerini konu edinen telif türü.
tabiin: Hz. Peygamber’in sahabelerinin zamanına yetişen, onlarla görüşen, sohbette bulunan ve Müslüman olarak ölen kişiler.
Tâhire: Hz. Hatice’ye Cahiliye Dönemi’nde iffetinden dolayı verilen “temiz”anlamındaki isim.
takva: Müminin tüm tutum ve davranışlarında Allah’a(c.c.) kulluk bilinciyle hareket ederek Allah’ın(c.c.) koruması altına girmesi, ona duyduğu sevgi ve saygıyı güçlendirmeye gayret etmesi, bu sevgi ve saygıyı zedelemekten korkması.
taltif etmek: Gönül okşamak, ödüllendirmek.
tazim: Yüceltme, ululama, saygı gösterme, kıymet ve önem verme, hürmet etme.
teamül: Bir yerde öteden beri olagelen davranış.

tebeu’t-tabiin: Sahabeleri gören kişilerle karşılaşıp onlarla sohbet eden ve Müslüman olarak ölen kişi.
tebliğ: 1. Ulaştırma, duyurma, açıklama. **2.** “Allah’ın(c.c.) kendilerine indirmiş olduğu vahiyleri insanlara eksiksiz olarak bildirmesi” anlamında peygamberlerin sıfatlarından biri.
teçhiz etmek: Donatmak.
tefekkür: 1. Düşünme, derin düşünme, fikir yürütme, kavramaya çalışma, kafa yorma. **2.** Allah’ın(c.c.) ayetleri, yarattığı tüm varlıklar ve onun tarafından meydana getirilen olaylar üzerinde kafa yorup düşünme; ibret alma, yaratan ile yaratılanlar arasında ilgi kurma, Allah’ın(c.c.) Rablığını kavramaya gayret etme.
tehcir: Göç ettirme, göç etmesine sebep olma, sürme.
telif: Yazarın kendisinin kaleme aldığı eser.
teşri: Dinî hüküm.
tevdi etmek: Vermek, bırakmak.
tevhid: Allah’ı(c.c.) zatında, sıfatlarında ve fiillerinde birleme, tek ve eşsiz olduğuna inanma, ona hiçbir şeyi şirk koşmadan ibadeti yalnızca Allah(c.c.) için yapma.
tevessül etmek: Başlamak, girişmek.
teyakkuz: Uyanıklık.

U

uluhiyet: İlahlık, tanrılık, ibadet edilen varlık, mabut.
umretü'l-kaza: Hudeybiye antlaşması yılında yapılamayan umrenin bir yıl sonra kaza edilmesi.

Ü

ültimatom: Uyulması gereken kuralları kesin bir dille anlatma.
ümmet: 1. Topluluk, cemaat, millet, nesil. **2.** Din ve inanç birliği temelinde bir araya gelen ve aynı peygambere bağlanan insanlar topluluğu, bir din üzerinde birleşen millet.
ümmü’l-kura: “Yeryüzünde, Allah(c.c.) rızası için ilk inşa edilen mabedin bulunduğu, pek çok peygambere ev sahipliği ve davet merkezliği yapan ve sığınanlar için güvenli kılınan şehirlerin anası” anlamında Mekke.
üsve-i hasene: 1. En güzel örnek. **2.** “İnanç, ibadet, ticaret, eğitim, öğretim ve ahlak başta olmak üzere hayatın her alanında Müslümanların kendilerine örnek almaları gereken tek ve en güzel model” anlamında Hz. Muhammed’in(s.a.v.) sıfatı.

V

vahamet: Güçlük, korkulacak tehlikeli durum.
vahiy: Allah’ın(c.c.) dilediği emir, hüküm ve bilgileri peygamberine bildirmesi.
vakar: Ağırbaşlılık.
vakıa: Olay.
vecd: 1. Coşku, heyecan, aşırı sevgi, aşk. **2.** Herhangi bir zorlama olmaksızın kalbe doğan Allah(c.c.) sevgisi.

Z

zihniyet: Anlayış.
zillet: Hor görülme, aşağılanma.
zulüm: 1. Baskı, şiddet, eziyet, işkence, haksızlık etme, haddi aşma. **2.** Kendisine tanınan hukuki sınırı geçme, başkasının hakkını alma.